

การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

Management of Local Information Resources of Local Rice in Surin Province

ชลิตา คำหอม^{1*}

Chalita Khamhom^{1*}

*Corresponding author, e-mail: chalita.k9003@gmail.com

Received: June 15th, 2023 ; Revised: October 5th, 2023; Accepted: October 18th, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัญหา 2) ความต้องการการบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และ 3) แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ หน่วยการวิจัย คือ ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ งานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยมี 3 กลุ่ม คือ ผู้ให้บริการ ผู้ให้บริการ และ ผู้บริหาร เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ ของแหล่งสารสนเทศประเภทสถานศึกษา และแหล่งสารสนเทศเฉพาะด้านข้าว มีความแตกต่างกันในด้านการกำหนดนโยบายการคัดเลือก การจัดหา การจัดระบบและการเข้าถึง ตลอดจนการบริการสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง 2) ความต้องการของผู้ใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการสืบค้น และ มีการจัดการ ของหน่วยงานในเชิงนโยบายที่ชัดเจน เช่น มีการตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและมีส่วนร่วม 3) แนวทาง การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองใน จังหวัดสุรินทร์ควรดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายสารสนเทศท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงาน ท้องถิ่น ผู้ให้บริการและผู้ให้บริการ ด้านการคัดเลือก การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศควรมีการจัดหารูปแบบ ที่หลากหลายจากหน่วยงานเครือข่ายทางสารสนเทศท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนักวิจัย เกษตรกร และปราชญ์ชาวบ้าน ควรมีห้องเฉพาะทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น และ จัดคอลเลกชันทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบสื่อของจริง สื่อเสมือน และ สื่อดิจิทัล ระบบการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศไม่ซับซ้อนและมีช่องทางการเข้าถึงที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ นอกจากนี้ควรมีบุคลากรทางวิชาชีพ

^{1*} อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Lecturer, Bachelor of Education (Library and Information Science) Faculty of Humanities and Social Sciences
Surindra Rajabhat University

บรรณารักษ์โดยเฉพาะที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและบริการ และควรส่งเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบการจัดนิทรรศการ ตลอดจนพัฒนาทักษะการจัดทำสื่อเสมือน และ สื่อดิจิทัล

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น ข้าวพื้นเมืองสุรินทร์

Abstract

This present study aimed to 1) study problem conditions, 2) study needs for services and information resources management, and 3) study guidelines for the management of local information resources of local rice in Surin province. The qualitative research method was used to collect the data. Areas of research were at Surin Rice Research Center, Surin Rice Seed Center, Office of Academic Resources and Information Technology, Surindra Rajabhat university, and Academic Resources and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus. The samples of the study were 1) 8 users, 2) 6 service providers, and 3) 4 executives. Data was collected by structured interview. Content analysis was used to analyze and synthesize qualitative data.

The findings indicated that 1) problems of managing local information resources of local rice in Surin province between educational institutions and specialized information sources on rice were differed in policy, selection, procurement, system organization and accessibility as well as local information services on local rice. 2) The needs of users and service providers on the management of local information resources of local rice in Surin province paid attention to policy formulation, selection, and procurement. The operating committee had to be established officially and participatory. Information resources should be varied and kept systematically and easy to access. Besides, specialized information sources of rice required personnel with knowledge and capabilities in managing information resources and services. 3) Guidelines for the management of local information resources of local rice in Surin province should be operated in the form of a local participatory information network between local authorities, users, and service providers. The information resources procurement should be available in a variety of ways from the local information network, Provincial Administrative Organization, farmers, researchers, and folk philosophers. There should be a specific room for local information resources. A collection of information resources should be organized in the form of real, virtual, and digital media. The information storage and retrieval system should be simple and provided multiple

access channels to facilitate searching through the internet both inside and outside information sources. Moreover, there should be a dedicated professional librarian as well as enhancing creative skills, exhibition design skills, and skills on virtual and digital media creation.

Keywords: Information Resource Management, Local information resources , Local rice in Surin province

บทนำ

แหล่งสารสนเทศมีหน้าที่สำคัญในการให้บริการสารสนเทศ จัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ โดยการบริการที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้บริการต้องได้รับข้อมูล สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ เนื้อหา มีความถูกต้อง การเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ใช้บริการในการนำสารสนเทศไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น แหล่งสารสนเทศต้องมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศในการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การศึกษาผู้ใช้บริการ การกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การคัดทรัพยากรสารสนเทศออก การประเมินทรัพยากรสารสนเทศ และการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ โดยผู้ใช้บริการควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

สารสนเทศท้องถิ่นมีความหมายเป็นกระบวนการทางปัญญาองค์ความรู้ของท้องถิ่นที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์สืบทอดต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อมมาเป็นเวลานาน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาของคนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย (สารทิ วรรณตรง. 2560 : 2) ซึ่งมีความสำคัญด้านการศึกษา สามารถนำความรู้จากท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ให้ตรงกับความรู้ สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รวมกันและสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้ ด้านการพัฒนาองค์กรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่าย สามารถถ่ายทอดความรู้ความเชื่อ ประสบการณ์จากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง ให้อยู่ร่วมกันและพัฒนาองค์กรชุมชนเครือข่ายให้เข้มแข็งโดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจดทะเบียนสิทธิบัตรและคุ้มครองในกรณีเป็นองค์ความรู้ใหม่ อันเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ การที่ประชาชนในประเทศได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจ สามารถสร้างค่านิยมและทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมได้ ด้านการจัดการระบบสารสนเทศท้องถิ่น โดยการนำสารสนเทศมารวบรวมและจัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการระบบสารสนเทศท้องถิ่นในรูปแบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการอนุรักษ์และถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. 2557 : 58)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 179) ได้จำแนกสารสนเทศท้องถิ่นตามขอบเขตเนื้อหาภูมิปัญญาเป็น 10 สาขา เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) สาขาเกษตรกรรม 2)

สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและบริโภค) 3) สาขาแพทย์แผนไทย 4) สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน 6) สาขาสวัสดิการ 7) สาขาศิลปกรรม 8) สาขาภาษาและวรรณกรรม 9) สาขาศาสนาและประเพณี 10) สาขาโภชนาการ นอกจากนี้ยังมีการแบ่งเนื้อหาในระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาไทยของกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ ประกอบด้วย ด้านศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านการแพทย์แผนไทย และด้านเกษตรกร (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ และ น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2554 : 1-16) สารสนเทศท้องถิ่นข้าวพื้นเมืองสุรินทร์เป็นสารสนเทศที่ทรงคุณค่า เป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งแหล่งสารสนเทศในจังหวัดสุรินทร์ ควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นข้าวพื้นเมืองสุรินทร์ที่เป็นระบบ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการระบบสารสนเทศท้องถิ่นในรูปแบบข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอนุรักษ์และถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ไปยังรุ่นหลัง

ข้าวพื้นเมืองหรือข้าวพื้นบ้าน คือ ข้าวที่มีพัฒนาการสายพันธุ์ที่เกิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติและการปรับปรุงพันธุ์ของเกษตรกรโดยการนำพันธุ์ข้าวหลายพันธุ์มาปลูกรวมกันในแปลงนาเดียวกันจนเกิดการผสมข้ามพันธุ์ ซึ่งมีวิธีการพัฒนาพันธุ์ที่อาศัยการสังเกตสภาพแวดล้อม เช่น พื้นที่ ดินน้ำ อากาศและเมื่อเกษตรกรพบพันธุ์ข้าวที่เจริญเติบโตดี มีลำต้นแข็งแรง ต้านทานโรค มีเมล็ดงาม ให้ผลผลิตสูง หุงแล้วมีกลิ่นหอมถูกปากจะเก็บไว้เป็นเชื้อพันธุ์ ความรู้เหล่านี้ถือเป็นภูมิปัญญาของเกษตรกรที่สั่งสมมานาน ดังนั้น พันธุ์ข้าวพื้นเมืองจึงถูกตั้งชื่อตามลักษณะของสีข้าวเปลือกและตามด้วยชื่อของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของ บางพันธุ์ตั้งชื่อตามลักษณะพิเศษคุณภาพและผลผลิต บางก็ตั้งตามชื่อผลไม้หรือดอกไม้ ทั้งยังมีการตั้งชื่อพันธุ์ตามแหล่งที่มาหรือชื่อที่เป็นมงคล (พัชรีย์ สำโรงเย็น, 2557: 27) ข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีความหลากหลายทางพันธุกรรม บางพันธุ์มีคุณค่าทางโภชนาการสูง (ธัญญา วิริยา, ศันสนีย์ จำจด และ ต่อนภา ผุสดี, 2562 : 194) เช่น ข้าวผกาอำปิล หรือ ปกาอำปิล เป็นข้าวเจ้า พันธุ์เมืองสุรินทร์ ผกาอำปิล แปลว่า "ข้าวดอกมะขาม" ซึ่งเป็นข้าวที่มีถิ่นกำเนิดแถบตะเข็บชายแดนไทยกัมพูชา ด้วยสารสนเทศท้องถิ่นของข้าวพื้นเมืองสุรินทร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางภูมิปัญญา แหล่งสารสนเทศจึงควรมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของข้าวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ให้เป็นระบบง่ายต่อการเข้าถึง

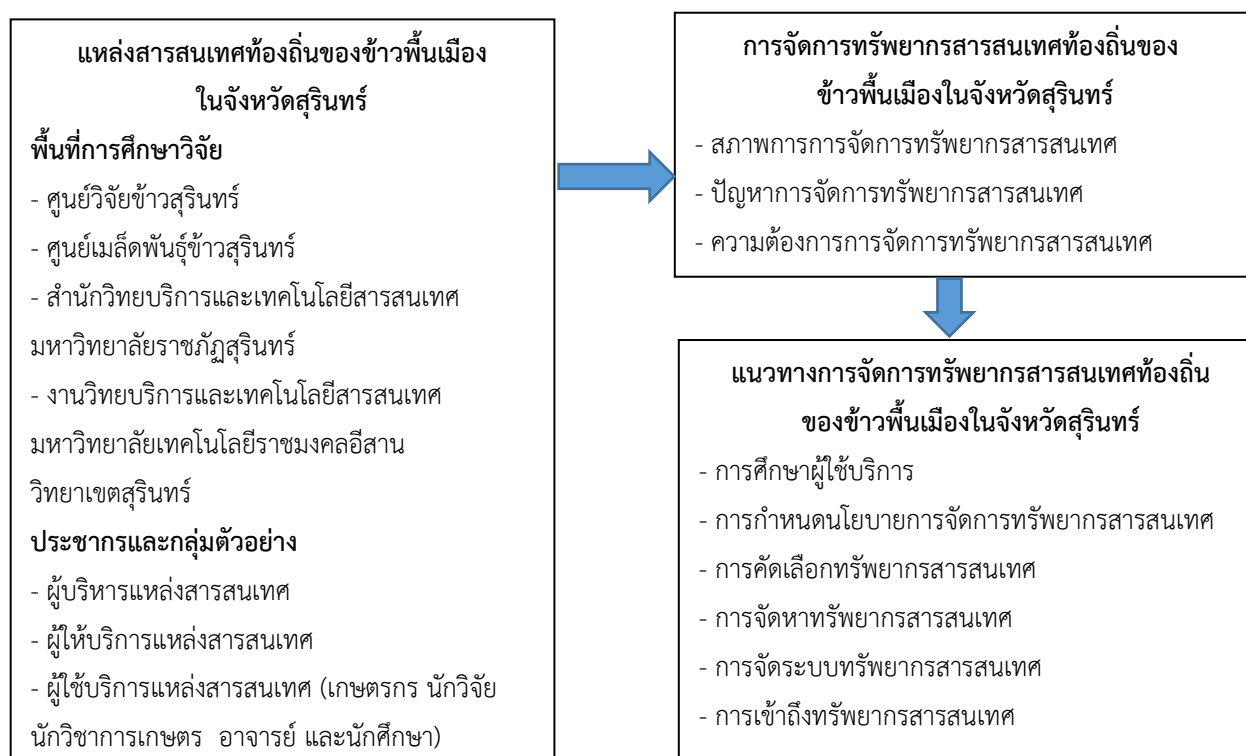
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของข้าวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาความต้องการรับบริการและจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของข้าวพื้นเมือง ในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของข้าวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แหล่งสารสนเทศมีหน้าที่สำคัญในการให้บริการสารสนเทศ จัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ โดยการบริการที่มีประสิทธิภาพนั้น

ผู้ใช้บริการต้องได้รับข้อมูล สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ เนื้อหามีความถูกต้อง การเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ใช้บริการในการนำสารสนเทศไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น แหล่งสารสนเทศต้องมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศในการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การศึกษาผู้ใช้บริการ การกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การคัดทรัพยากรสารสนเทศออก การประเมินทรัพยากรสารสนเทศ และการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ โดยผู้ใช้บริการควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่มโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ใช้บริการ คือ นักวิจัย หรือ นักวิชาการ เกษตรกร และ นักศึกษา จำนวน 8 คน 2) กลุ่มผู้ให้บริการ คือ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ หรือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้บริการสารสนเทศของหน่วยวิจัย จำนวน 6 คน 3) กลุ่มผู้บริหาร คือ ผู้บริหารห้องสมุด หรือ ผู้อำนวยการของหน่วยวิจัย จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยตามกระบวนการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ ของผู้ให้บริการสารสนเทศ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการการบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ ของผู้ใช้บริการสารสนเทศ และ ผู้ให้บริการสารสนเทศ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ความต้องการการบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ ผู้บริหารแหล่งสารสนเทศ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านกระบวนการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามเครื่องมือการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการการบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และแนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันการศึกษา พบว่า ด้านการจัดการแหล่งสารสนเทศท้องถิ่น มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ เผยแพร่ความรู้และการอนุรักษ์องค์ความรู้ด้านสารสนเทศท้องถิ่น ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ โดยจัดเป็นมุมสารสนเทศท้องถิ่น และมีบุคลากรในการให้บริการตอบคำถามสารสนเทศท้องถิ่น ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ มีการดำเนินการสำรวจความต้องการของผู้ใช้และความคิดเห็นต่อการบริการโดยตรง โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และช่องทางผ่านทางเฟสบุ๊ก และ ระบบออนไลน์ ด้านการกำหนดนโยบาย ยังไม่ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองโดยเฉพาะ ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะทาง มีจำนวนการผลิตน้อยซึ่งอาจไม่มีขายตามร้านหนังสือ หรือสำนักพิมพ์ทั่วไป วิธีการจัดหาโดยการสั่งซื้อ การถ่ายสำเนา การขอรับบริจาคจากหน่วยงานเฉพาะ ตลอดจนประสานจากนักวิชาการการเกษตร นักวิจัย เพื่อขอรับบริจาค ถ่ายสำเนา หรือ จัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ด้านการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป โดยผู้ใช้บริการจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดหา ด้านการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดระบบ

ทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้ระบบเทคนิคอื่นสำหรับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นมีการจัดคอลเลกชันสารสนเทศท้องถิ่น โดยกำหนดสัญลักษณ์ ถ แทนประเภททรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น และจัดคอลเลกชันแยกจากหนังสือทั่วไป ในการจัดเก็บแหล่งสารสนเทศใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ Liberty และ โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ ALIST สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศผ่านระบบการค้นคืน OPAC และ Web OPAC ด้านการให้บริการพิเศษ ยังไม่มีการจัดคอลเลกชันพิเศษของทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง เช่น การจัดนิทรรศการชาวพื้นเมือง มีสื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ หนังสือหายาก เป็นต้น

ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ด้านทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย เนื่องจากเป็นทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะทาง เช่น หนังสือ วารสาร และงานวิจัย

แหล่งสารสนเทศเฉพาะทางด้านข่าว มีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า **ด้านการจัดการแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศแหล่งที่ 1 ไม่ได้ดำเนินการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศ และไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ หรือพื้นที่จัดบริการทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนอีกแหล่งที่ 2 มีอาคารเป็นเอกเทศ โดยการจัดทำศูนย์บริการข่าว และห้องสมุดข่าว **ด้านทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง** มีทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ข่าว และเกษตรกรรม ประกอบด้วย หนังสือ วารสาร งานวิจัย จุลสาร และ สื่อของจริง นอกจากนี้ องค์ความรู้และสารสนเทศท้องถิ่นเกี่ยวกับชาวพื้นเมืองสุรินทร์ ถูกจัดเก็บในส่วนของไฟล์คอมพิวเตอร์ และองค์ความรู้ในตัวบุคคลของบุคลากร ตลอดจนองค์ความรู้ชาวพื้นเมืองสุรินทร์ ส่วนมากอยู่กับเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ ซึ่งยังไม่ได้มีการถ่ายทอดและจัดเก็บองค์ความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่จับต้องได้และเข้าถึงได้ง่าย **ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ** ไม่ได้ดำเนินการศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการจากแหล่งสารสนเทศโดยตรง เป็นการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการในระหว่างการลงพื้นที่ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้ด้านข่าว การเกษตร โดยการสอบถามระหว่างการอบรม จัดกิจกรรม หรือนิทรรศการ ของแหล่งสารสนเทศ **ด้านการกำหนดนโยบาย** ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองที่ชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร

ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ โดยการผลิตเอง รับบริจาค และการขอรับบริจาคทรัพยากรสารสนเทศจากกรมการข่าวโดยตรง **ด้านการคัดเลือก** ดำเนินการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ประเภทสื่อของจริงพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ในการจัดคอลเลกชันพิเศษ **ด้านการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ** มีการจัดทรัพยากรสารสนเทศแต่ยังไม่เป็นระบบ **ด้านการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** ยังไม่มีเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศทั้งระบบมือ และระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้บริการสามารถค้นหา และเข้าถึงสารสนเทศด้วยตนเองที่แหล่งสารสนเทศโดยตรง **ด้านการให้บริการ** มีการจัดคอลเลกชันพิเศษของทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง เช่น การจัดนิทรรศการชาวพื้นเมือง รูปภาพ หนังสือหายาก และสื่อของจริงพันธุ์ข้าวพื้นเมืองสุรินทร์ นอกจากนี้ แหล่งสารสนเทศได้ให้บริการพิเศษในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต และการนำชมกระบวนการและขั้นตอนการผลิตข้าวพื้นเมือง เริ่มจากการเพาะปลูกจนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว จากสถานที่จริงในแปลงเพาะและวิจัยพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ตลอดจนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง **ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** พบว่า เป็นปัญหาด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาการขาดบุคลากรด้านวิชาชีพบรรณารักษ์ในการดำเนินงานจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศด้านอื่นๆ เช่น ปัญหาการคัดเลือก การจัดหา การจัดระบบวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านการบริการที่การทำเปิดปิดบริการที่ไม่แน่นอน

2. ความต้องการการบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

ความต้องการการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ให้บริการสารสนเทศ พบว่าบุคลากรต้องการให้หน่วยงาน ต้องการให้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้ครอบคลุมกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน **ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ** ต้องการให้มีวิธีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลาย **ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการให้มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ **ด้านการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการให้มีช่องทางการคัดเลือกหลากหลายช่องทาง ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** มีความต้องการงบประมาณที่เพียงพอในการจัดทำระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ซับซ้อนและงานต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

ความต้องการการบริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ใช้บริการ พบว่า **ด้านทรัพยากรสารสนเทศ** ผู้ใช้บริการมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการ ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ และ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เป็นต้น **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** และ **ด้านคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ หลากหลายช่องทาง **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** มีความต้องการเข้าถึงระบบที่ไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

3. แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ ควรศึกษาผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มด้านสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง โดยวิธีการผ่านช่องทางที่หลากหลาย **ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะของชาวพื้นเมือง **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** ควรมีแนวทางการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นจากหน่วยงานเครือข่ายทางสารสนเทศท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด นักวิจัย เกษตรกร โดยการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงหน่วยงานเพื่อขอบริจาคทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองมีจัดจำหน่ายตามร้านหนังสือ สำนักพิมพ์ จำนวนน้อย นอกจากนี้ต้องมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในรูปแบบที่หลากหลายในรูปแบบตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ และ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เป็นต้น **ด้านการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีแนวทางในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ โดยผู้ให้บริการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** แนวทางในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศแหล่งสารสนเทศควรมีห้องเฉพาะในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ ที่เป็นระบบตามระบบทศนิยมดิวอี้ หรือ การจัดเก็บระบบอื่นที่หน่วยงานพัฒนาขึ้นเอง โดยจัดเก็บเป็นคอลเลกชันทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ เช่น ข้าว ช้าง ผ้าไหม เครื่องประดับประจำ ผักกาด ปราสาท เป็นต้น **ด้านการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง** แหล่งสารสนเทศควรมีช่องทางการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ หลากหลายช่องทาง เช่น การสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศโดยตรง ผ่านทาง OPAC ฐานข้อมูลออนไลน์ และสามารถสืบค้น

สารสนเทศจากข้างนอกแหล่งสารสนเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์แหล่งสารสนเทศในรูปแบบ Web OPAC และฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น **ด้านบุคลากรในการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ควรส่งเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบ การรวบรวม การจัดทำสื่อเสมือน และ สื่อดิจิทัล ตลอดจนพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดนิทรรศการ

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันการศึกษา พบว่า มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป และเผยแพร่ความรู้และการอนุรักษ์องค์ความรู้สารสนเทศท้องถิ่น ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ โดยจัดเป็นมุมสารสนเทศท้องถิ่น และมีบุคลากรในการให้บริการตอบคำถามสารสนเทศท้องถิ่น ทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย ด้านการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีการดำเนินงานตามกระบวนการและระเบียบวิธีการเหมือนกับทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป ด้านการให้บริการพิเศษ ยังไม่มีการจัดคอลเลกชันพิเศษของทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง เช่น การจัดนิทรรศการชาวพื้นเมือง มีสื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ หนังสือหายาก เป็นต้น **ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** พบว่า ด้านทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย เนื่องจากเป็นทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะทาง เช่น หนังสือ วารสาร และงานวิจัย

แหล่งสารสนเทศเฉพาะทางด้านข่าว พบว่า การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองยังไม่เป็นไปตามกระบวนการและเป็นระบบ โดยความพร้อมและแตกต่างกันด้านสถานที่ ส่วนทรัพยากรสารสนเทศบริการรูปแบบตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ ซึ่งเน้นจัดบริการสื่อของจริงพันธุ์ชาวพื้นเมือง ในการจัดคอลเลกชันพิเศษ โดยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศด้วยการผลิตเอง รับบริจาคจากกรมการข่าวโดยตรง รูปแบบนำเสนอและถ่ายทอดองค์ความรู้จากสถานที่จริง เช่น แปลงสาธิต การบรรยาย และการนำชมกระบวนการและขั้นตอนการผลิตชาวพื้นเมือง เริ่มจากการเพาะปลูกจนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว จากสถานที่จริงในแปลงเพาะและวิจัยพันธุ์ชาวพื้นเมือง ตลอดจนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ชาวพื้นเมือง **ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** พบว่า เป็นปัญหาด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาการขาดบุคลากรด้านวิชาชีพบรรณารักษ์ในการดำเนินงานจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศด้านอื่นๆ เช่น ปัญหาการคัดเลือก การจัดหา การจัดระบบวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านการบริการที่การทำเปิดปิดบริการที่ไม่แน่นอน

2. ความต้องการการรับบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

ความต้องการการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ให้บริการสารสนเทศ พบว่า บุคลากรต้องการให้หน่วยงาน ต้องการให้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้ครอบคลุมกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน **ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ** ต้องการให้มีวิธีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลาย **ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการให้มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และเป็น

ลายลักษณ์อักษร **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ **ด้านการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการให้มีช่องทางการคัดเลือกหลากหลายช่องทาง ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** มีความต้องการงบประมาณที่เพียงพอในการจัดทำระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ซับซ้อนและงานต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

ความต้องการการรับบริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ใช้บริการ พบว่า **ด้านทรัพยากรสารสนเทศ** ผู้ใช้บริการมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการ ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ และ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เป็นต้น **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** และ **ด้านคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ หลากหลายช่องทาง **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** มีความต้องการเข้าถึงระบบที่ไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

3. แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ของผู้บริหารแหล่งสารสนเทศมีแนวคิด **ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ** ควรศึกษาผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มด้านสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง โดยวิธีการผ่านช่องทางที่หลากหลาย **ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะของชาวพื้นเมือง **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** ควรมีแนวทางการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นจากหน่วยงานเครือข่ายทางสารสนเทศท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด นักวิจัย เกษตรกร โดยการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงหน่วยงานเพื่อขอบริจาคทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองมีจัดจำหน่ายตามร้านหนังสือ สำนักพิมพ์ จำนวนน้อย นอกจากนี้ต้องมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในรูปแบบที่หลากหลายในรูปแบบตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ และ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เป็นต้น **ด้านการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีแนวทางในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ โดยผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** แนวทางในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศแหล่งสารสนเทศควรมีห้องเฉพาะในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ ที่เป็นระบบตามระบบทศนิยมดิวอี้ หรือ การจัดเก็บระบบอื่นที่หน่วยงานพัฒนาขึ้นเอง โดยจัดเก็บเป็นคอลเลกชันทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ เช่น ข้าว ช้าง ผ้าไหม เครื่องประดับประจำ ผักกาด ปราสาท เป็นต้น **ด้านการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง** แหล่งสารสนเทศควรมีช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายช่องทาง เช่น การสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศโดยตรง ผ่านทาง OPAC ฐานข้อมูลออนไลน์ และสามารถสืบค้นสารสนเทศจากข้างนอกแหล่งสารสนเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์แหล่งสารสนเทศในรูปแบบ Web OPAC และฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น **ด้านบุคลากรในการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** ควรส่งเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบ การรวบรวม การจัดทำสื่อเสมือน และ สื่อดิจิทัล ตลอดจนพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดนิทรรศการ

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันการศึกษา พบว่า มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นไปตามโครงสร้างของหน่วยงาน มีการจัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป และเผยแพร่ความรู้และการอนุรักษ์องค์ความรู้สารสนเทศท้องถิ่น ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ โดยจัดเป็นมุมสารสนเทศท้องถิ่น และมีบุคลากรในการให้บริการตอบคำถามสารสนเทศท้องถิ่น ด้านการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง มีการดำเนินงานตามกระบวนการและระเบียบวิธีการเหมือนกับทรัพยากรสารสนเทศทั่วไป ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ และ น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2554 : 1-23) การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น จำเป็นต้องมีนโยบายในการดำเนินงาน เพื่อมุ่งสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น ความสำเร็จของการบริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น นอกจากผู้ปฏิบัติงานต้องมีความเข้มแข็งในการสร้างระบบและการบริการที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังขึ้นอยู่กับผู้ใช้บริการและความสอดคล้องกับนโยบายของแหล่งสารสนเทศ ศิริงาม แผลงชีพ. (2561 : 1-53) การกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศควรเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นหลักฐานและลดข้อโต้แย้งในบางเรื่องหรือบางประเด็นที่ได้มีการอภิปรายกันมาแล้ว **ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** พบว่า ด้านทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองมีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากเป็นทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะทาง มีจำนวนการผลิตน้อยซึ่งอาจไม่มีขายตามร้านหนังสือ หรือสำนักพิมพ์ทั่วไป ส่วนมากยังจัดเก็บในตัวบุคคล เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกร นักวิจัย นักวิชาการ และนักวิชาการเกษตร เป็นต้น

แหล่งสารสนเทศเฉพาะทางด้านชีว พบว่า การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองยังไม่เป็นไปตามกระบวนการและเป็นระบบ ทั้งนี้เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทาง ส่วนทรัพยากรสารสนเทศบริการรูปแบบตีพิมพ์ ไม่ตีพิมพ์ ซึ่งเน้นจัดบริการสื่อของจริงพันธุ์ชาวพื้นเมืองในการจัดคอลเลกชันพิเศษ โดยการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศด้วยการผลิตเอง รับบริจาคจากกรมการข้าวโดยตรง รูปแบบนำเสนอและถ่ายทอดองค์ความรู้จากสถานที่จริง เช่น แปลงสาธิต การบรรยาย และการนำชมกระบวนการและขั้นตอนการผลิตชาวพื้นเมือง เริ่มจากการเพาะปลูกจนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยว จากสถานที่จริงในแปลงเพาะและวิจัยพันธุ์ชาวพื้นเมือง ตลอดจนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ชาวพื้นเมือง **ปัญหาการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** พบว่า เป็นปัญหาด้านบุคลากร และการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขาดบุคลากรด้านวิชาชีพบรรณารักษ์ในการดำเนินงานจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศด้านอื่นๆ เช่น ปัญหาการคัดเลือก การจัดหา การจัดระบบวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาด้านการบริการที่การทำเปิดปิดบริการที่ไม่แน่นอน

2. ความต้องการการรับบริการและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

ความต้องการการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ให้บริการสารสนเทศ

ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ แหล่งสารสนเทศมีความต้องการให้มีวิธีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลาย ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศมีความต้องการให้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้ครอบคลุมกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศทุกขั้นตอนแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญพันธ์ เพชรคร. (2543 : 61) นโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศรวมถึงความต้องการของผู้ใช้บริการ เป็นการสะท้อนสภาพวัตถุประสงค์ของแหล่งสารสนเทศที่สอดคล้องกับหน่วยงานหรือ

ชุมชนที่แหล่งสารสนเทศบริการอยู่ ที่สำคัญคือเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการเลือกและการจัดหา เป็นแนวปฏิบัติที่ต้องขยายขอบเขต แก้ไข และปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป นโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศควรไม่หยุดนิ่ง ต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีความต้องการให้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการ ตลอดจนวิธีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายรูปแบบ สอดคล้องกับ เพ็ญพันธ์ เพชรตร. (2543 : 63) กล่าวว่า นโยบายการจัดหาแสดงถึงวิธีการที่ใช้ในการให้ได้มาซึ่งทรัพยากรสารสนเทศที่คัดเลือกแล้ว อาจแยกออกเป็นนโยบายย่อยตามวิธีการ เช่น การจัดซื้อ การขอบริจาค การแลกเปลี่ยน การทำซ้ำ หรือจัดหาทดแทน เป็นต้น **ด้านการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีความต้องการให้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน ที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพ็ญพันธ์ เพชรตร. (2543 : 61) การเลือกทรัพยากรสารสนเทศต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าผู้เลือกเป็นใครได้บ้าง การให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการคัดเลือกจะช่วยลดอคติและทำให้ได้ทรัพยากรที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้ควรมีช่องทางการคัดเลือกหลากหลายช่องทาง เช่น การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ โปรแกรมไลน์ เฟสบุ๊ก หรือผ่านทางเว็บไซต์ของแหล่งสารสนเทศ เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีความต้องการงบประมาณที่เพียงพอในการจัดทำระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ซับซ้อนและงานต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

ความต้องการการรับบริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองของผู้ใช้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ผู้ใช้บริการมีความต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการ เช่น ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (งานวิจัย หนังสือ วารสาร เป็นต้น) ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตีพิมพ์ (ภาพ สื่อของจริง สื่อเสมือน เป็นต้น) และ ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ การแสวงหาสารสนเทศโดยเลือกจากแหล่งบุคคล คือ ตัวปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับ โชคธำรงค์ จงจอหอ (2562 : 1) ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ หลากหลายช่องทาง ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ มีความต้องการระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการค้นหา มีช่องทางการสืบค้นที่หลากหลายและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศและเอื้อต่อการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกแหล่งสารสนเทศ

3. แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์

แนวทางการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ของผู้บริหารแหล่งสารสนเทศมีแนวคิด **ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ** แหล่งสารสนเทศควรมีแนวทางการศึกษาผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มด้านสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง โดยวิธีการศึกษาผู้ใช้บริการที่หลากหลาย สอดคล้องกับ สารภี วรรณตรง (2560 : 217) การศึกษาและพิจารณาความต้องการสารสนเทศท้องถิ่นของผู้ใช้บริการ สามารถทำได้โดยการศึกษาจากสถิติการใช้บริการสารสนเทศ การศึกษาเอกสาร การสังเกต การสำรวจ การสัมภาษณ์ การวิจัย การสนทนากลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ใช้บริการ

ต้องสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และผ่านสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมจากโปรแกรมไลน์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น **ด้านการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** เดิมแหล่งสารสนเทศมีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นในภาพรวม แต่ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นเฉพาะของชาวพื้นเมือง ซึ่งแหล่งสารสนเทศได้มีแนวคิดในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองร่วมกับผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มต่อไป **ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีแนวทางการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นจากหน่วยงานเครือข่ายทางสารสนเทศท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด นักวิจัยเกษตรกร โดยการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงหน่วยงานเพื่อขอบริจาคทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น เช่น สารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง จากศูนย์วิจัยข้าว และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นต้น เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองมีจัดจำหน่ายตามร้านหนังสือ สำนักพิมพ์ จำนวนน้อย นอกจากนี้ต้องมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (งานวิจัย หนังสือ วารสาร เป็นต้น) ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตีพิมพ์ (ภาพ สื่อของจริง สื่อเสมือน เป็นต้น) และ ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สอดคล้องกับ น้ำลิน เทียมแก้ว (2561 : 131) ในด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีการเพิ่มจำนวนทรัพยากรสารสนเทศและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ ปีติมา แก้วเขียว , ทศนา หาญพล และ พวาท พันธุ์เมฆา. (2558 : 54-71) กล่าวว่าควรมีการกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในนโยบายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศ สารทิ วรรณตรง (2560 : 217) การจัดทำนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริงรวมทั้งสอดคล้องกับนโยบาย และ วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน จำเป็นต้องศึกษาความต้องการสารสนเทศท้องถิ่นของหน่วยงาน ว่ามีความต้องการใช้สารสนเทศท้องถิ่นอะไรบ้าง **ด้านการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศมีแนวทางในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ โดยผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ทั้งนี้ทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองเป็นเรื่องเฉพาะ ไม่ค่อยมีจำหน่ายตามสำนักพิมพ์ หรือ ร้านหนังสือ ซึ่งองค์ความรู้สารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองจะอยู่ในตัวบุคคล ประชาชนชาวบ้าน เกษตรกร นักวิชาการเกษตร นักวิชาการ เป็นต้น **ด้านการจัดระบบและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ** แนวทางในการจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศแหล่งสารสนเทศควรมีห้องเฉพาะในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ ที่เป็นระบบตามระบบทศนิยมดิวอี้ หรือ การจัดเก็บระบบอื่นที่หน่วยงานพัฒนาขึ้นเอง โดยจัดเก็บเป็นคอลเลกชันทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นของสุรินทร์ เช่น ข้าว ช้าง ผ้าไหม เครื่องประดับ ประคำ ผักกาด ปราสาท เป็นต้น ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ทรัพยากรสารสนเทศตีพิมพ์ (งานวิจัย หนังสือ วารสาร เป็นต้น) ทรัพยากรสารสนเทศไม่ตีพิมพ์ (ภาพ สื่อของจริง สื่อเสมือน เป็นต้น) และ ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น **แนวทางในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง** แหล่งสารสนเทศควรมีช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายช่องทาง เช่น การสืบค้นจากแหล่งสารสนเทศโดยตรง ผ่านทาง OPAC ฐานข้อมูลออนไลน์ และสามารถสืบค้นสารสนเทศจากข้างนอกแหล่งสารสนเทศ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ แหล่งสารสนเทศในรูปแบบ Web OPAC และฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น สอดคล้องกับ น้ำลิน เทียมแก้ว (2561 : 131) ในด้านการอำนวยความสะดวก บริการเครือข่ายไร้สาย ครอบคลุมพื้นที่บริการของแหล่งสารสนเทศ **ด้านบุคลากรในการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ** แหล่งสารสนเทศควรส่งเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบ การรวบรวม การจัดทำสื่อเสมือน และ สื่อดิจิทัล ตลอดจนพัฒนาทักษะการออกแบบการจัดนิทรรศการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ งานวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ สามารถนำองค์ความรู้ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ วางแผนการดำเนินงานในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมือง ด้านการศึกษาผู้ใช้บริการ การกำหนดนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ และการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และการบริการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือนชาวพื้นเมืองสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวพื้นเมืองสุรินทร์
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวพื้นเมืองสุรินทร์
3. ควรมีการศึกษา รวบรวม สารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองสุรินทร์ จากปราชญ์ชาวบ้านเกษตรกร นักวิชาการ เกษตร นักวิจัย นักวิชาการ และจัดเก็บให้อยู่ในรูปแบบสารสนเทศท้องถิ่นชาวพื้นเมืองสุรินทร์ดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2557). *การจัดการสารสนเทศท้องถิ่น*. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิตราช.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน และน้ำทิพย์ วิภาวิน. (2554). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น. ใน *การจัดการทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่น หน่วยที่ 1-8 , 1-21*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิตราช.
- โชคธำรงค์ จงจอหอ. (2562). พฤติกรรมสารสนเทศของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านด้านข้าว. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 12 (1), 1-12.
- ธัญญา วิริยา ศันสนีย์ จำจด และตอนภา ผุสดี. (2562). ผลของฤดูกาลต่อผลผลิตและคุณภาพเมล็ดดาวอินคา. *วารสารเกษตร*, 35(2) : 193-204.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2561). แนวทางการพัฒนาบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 11(1) : 130-140.
- ปิติมา แก้วเขียว ทัศน หาดูพล และพวา พันธุ์เมฆา. (2558). การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ. *วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 8(1) : 54-71.
- พัชรีย์ ลำโรย่น. (2557). *สุดยอด นวัตกรรมข้าวพันธุ์ใหม่ ลดต้นทุน-เพิ่มผลผลิต-ต้านทานโรค รับผิดชอบต่อ AEC*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : นาคาอินเตอร์มีเดีย. 120 หน้า.

- เพ็ญพันธ์ เพชรคร. (2543). เขียนอย่างไรให้เป็นนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. *วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 18(3) : 60-65.
- ศิริงาม แผลงซีพ. (2561). *การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 196 หน้า
- สารภี วรรณตรง. (2560). *การจัดการสารสนเทศท้องถิ่น*. สุรินทร์ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.